

**ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ
ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я, ЗДАТНИХ ДО ПОДОЛАННЯ
НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ВІЙНИ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ**

МИРОНЮК І.С.

**доктор медичних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Ужгородський національний університет
ivan.mironyuk@gmail.com**

СЛАБКИЙ Г. О.

**доктор медичних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри громадського здоров'я
Ужгородський національний університет
g.slabkiy@ukr.net**

БІЛАК-ЛУК'ЯНЧУК В.Й.

**кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри наук про здоров'я
Ужгородський національний університет
bilak.vika@gmail.com**

РЯБІНЧУК М.В.

**головний фахівець з розвитку професійних
компетентностей відділу розвитку професійних
компетентностей,
Державна установа "Центр
громадського здоров'я Міністерства охорони
здоров'я України"
m.rabinchuk@gmail.com**

Вступ. Війна проти російської агресії зробила нові глобальні виклики для системи громадського здоров'я України. Зокрема до них відносяться наступні: ментальне виснаження населення із зростанням рівня саморуйнівної поведінки та вживання психоактивних речовин, зростання рівня передчасної смертності, зростання рівня захворюваності населення на хронічні неінфекційні захворювання та злоякісні новоутворення, загроза зростанні інфекційних хвороб, зниження рівня бажаної вагітності тощо [1-3]. При цьому особисте здоров'я для більшості населення не стало пріоритетом з втратою поведінки, яка скерована на профілактику захворювань [4,5].

Мета: на основі існуючої рамки компетенцій BOO3-ASPHER запропонувати формування компетенцій фахівців громадського здоров'я в Україні, здатних до подолання негативного впливу війни на здоров'я населення.

Матеріали і методи. *Матеріали:* дані наукової літератури, нормативно-правові акти із визначення компетенцій фахівців громадського здоров'я. *Методи:* бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу.

Результати. Рамка компетентностей для працівників громадського здоров'я в Європейському регіоні, розробленої BOO3 та ASPHER визначає такі їх компетентності: зміст та контекст (наука і практика, промоція здоров'я, законодавство, політика та етичні аспекти, єдине здоров'я та єдина безпека), зв'язки та взаємодія (комунікація, культура та адвокація, співпраця та партнерство, лідерство та системне мислення), ефективність та досягнення (урядування та управління ресурсами, Професійний розвиток та усвідомлене дотримання етичних норм, організаційна грамотність та мислення). Кожна категорія компетентності працівників громадського здоров'я наповнена певними індикаторами.

В Україні компетентності працівників громадського здоров'я затвердженні державними освітніми стандартами і в умовах глобальної негативної ситуації в громадському здоров'ї, що викликано війною проти російської агресії не переглядалися.

Проведений аналіз дозволяє рекомендувати перегляд компетенцій фахівців громадського здоров'я з підготовкою спеціалістів здатних до подолання негативного впливу війни на здоров'я населення зокрема:

- здатності формування у населення мотивованого відповідального ставлення до особистого здоров'я;
- здатності проводити ефективні комунікації із населенням з ментальними порушеннями;
- здатності здійснювати психологічну підтримку та надавати профілактичну допомогу населенню особам із саморуйнівною поведінкою;

- здатності до встановлення першочергових завдань до територіальних громад по збереженню та зміцненню здоров'я населення та розробляти проекти відповідних програм та заходів;
- здатності до адвокації із прийняття на різних рівнях управління програм та заходів із збереження та зміцнення здоров'я населення на відповідній території;
- здатності до використання сучасних технологій та методології визначення ризиків для громадського здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій і розробки заходів мінімізації їх негативного впливу при обмежених ресурсах тощо.

Висновки. Враховуючи задачі, які стоять перед системою громадського здоров'я в Україні із подолання наслідків війни проти російської агресії рекомендується перегляд робочих навчальних планів та методичного забезпечення підготовки фахівців для системи громадського здоров'я з метою формування у студентів компетенцій фахівців громадського здоров'я, здатних до подолання негативного впливу війни на здоров'я населення. Рекомендується також затвердження Національного професійного стандарту працівників громадського здоров'я, який має переглядатися із урахуванням ситуації в громадському здоров'ї країни.

Література

1. Наслідки війни з російською федерацією для охорони здоров'я України. Миронюк, І.С., Слабкий, Г.О., Щербінська, О.С., Білак-Лук'янчук, В.Й. Репродуктивне здоров'я жінки. 2022. № (8), С. 26–31
2. Слабкий Г. О., Шафранський В. В. Негативний вплив війни з рф на стан громадського здоров'я в Україні // Progressive research in the modern world. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA. 2023. P. 176-182.
3. Слабкий Г. О., Горвард А. М. Експертне визначення впливу російської агресії на громадське здоров'я в Україні. The 9th International scientific and practical conference "Science and innovation of modern world" (May 18-20, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. P. 102-105
4. Миронюк І.С., Слабкий Г.О., Лопіт В.В. Вплив війни проти російської агресії на стан громадського здоров'я населення регіону віддаленого від зони активних бойових дій// Громадське здоров'я в Україні: здобутки та виклики сьогодення: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ждана В. М. та проф. Голованової І. А. Полтава, 2023. - С. 44 - 49.

5. Слабкий Г. О., Білак-Лук'янчук В. Й., Дикун Р. С. Вплив війни проти російської агресії на відношення вимушених переселенців до особистого здоров'я. The 9th International scientific and practical conference "Science and innovation of modern world" (May 18-20, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. P. 111-113